

החברה להגנת הטבע

נחל תנינים וסביבותיו

מוגש לועדת הגבולות: המועצה המקומית ג'סר א-זרקא והמועצה האזורית חוף הכרמל

חוה להב, אסף מירוז ורן גולדבלט

5.3.2009

צילומים: יוסי אשכול, אסף מירוז, דותן רותם ריימונד קולמן

תודות:

לאסף מירוז מרכז הצפרות של החל"ט על רשימות הציפורים והתמונות

לדותן רותם מרט"ג על המידע ועל התמונות

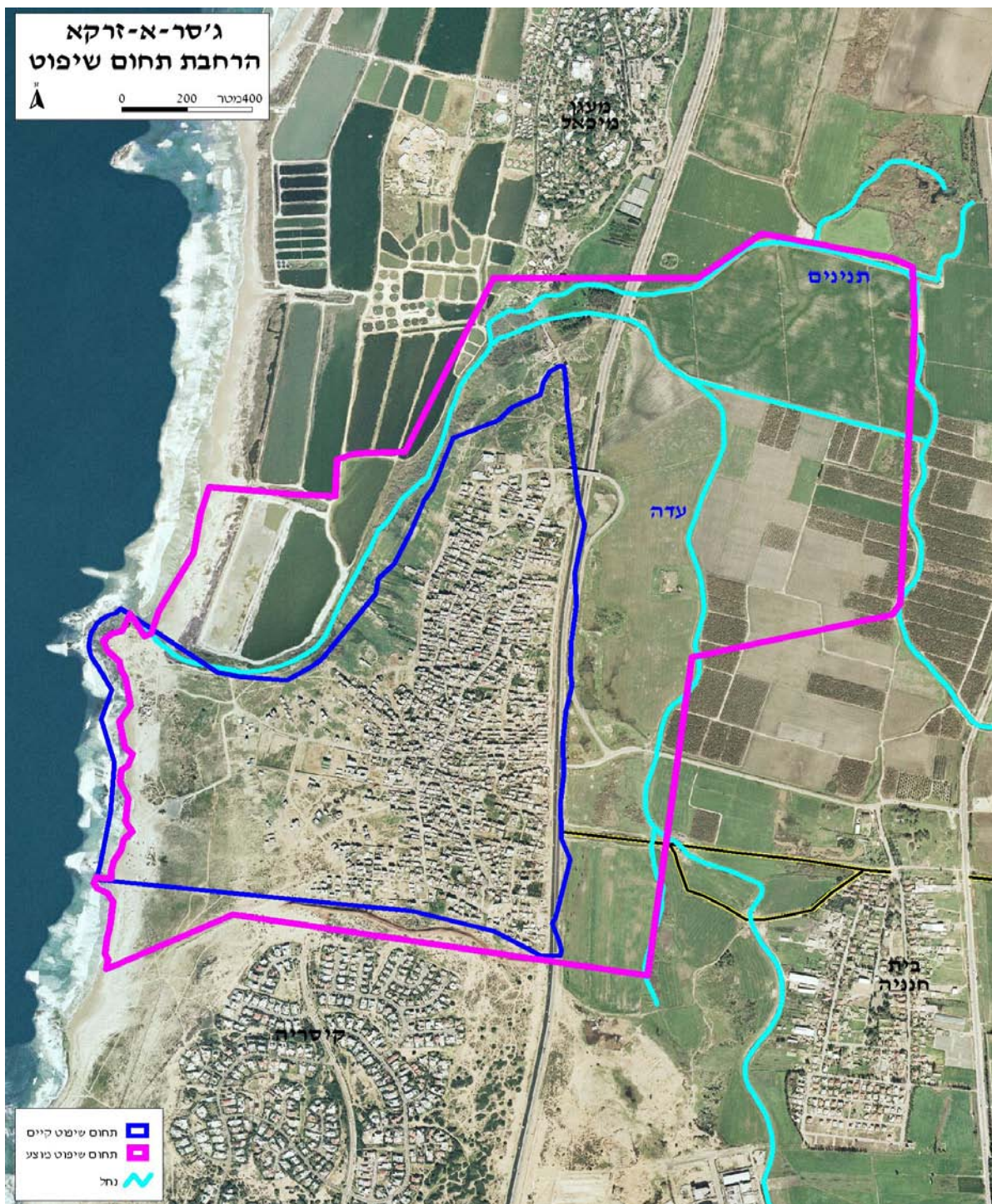
ליובל סבר מרט"ג על המידע ההידרולוגי

לבן רוזנברג מרט"ג על המידע בנושא הצב הרך

ליהודית איילון על נתונים היסטוריים ותצפיות

לד"ר ריימונד קולמן על תמונות נחל התנינים

ליוסי אשכול על תמונות הציפורים שצלם והעמיד לרשותנו

רקע

צורך לתת מענה למחסור בשטחי בניה למגורים, מבני ציבור ותשתיות בג'יסר א-זרקא.

הצגת תחום שיפוט חדש על-פי בקשת המועצה המקומית ג'יסר א-זרקא.

קיומם של משאבי טבע, נוף ומורשת נדירים וחשובים לשימור בתחום המבוקש - בעיקר נחל תנינים וסביבתו.

מטרת העבודה

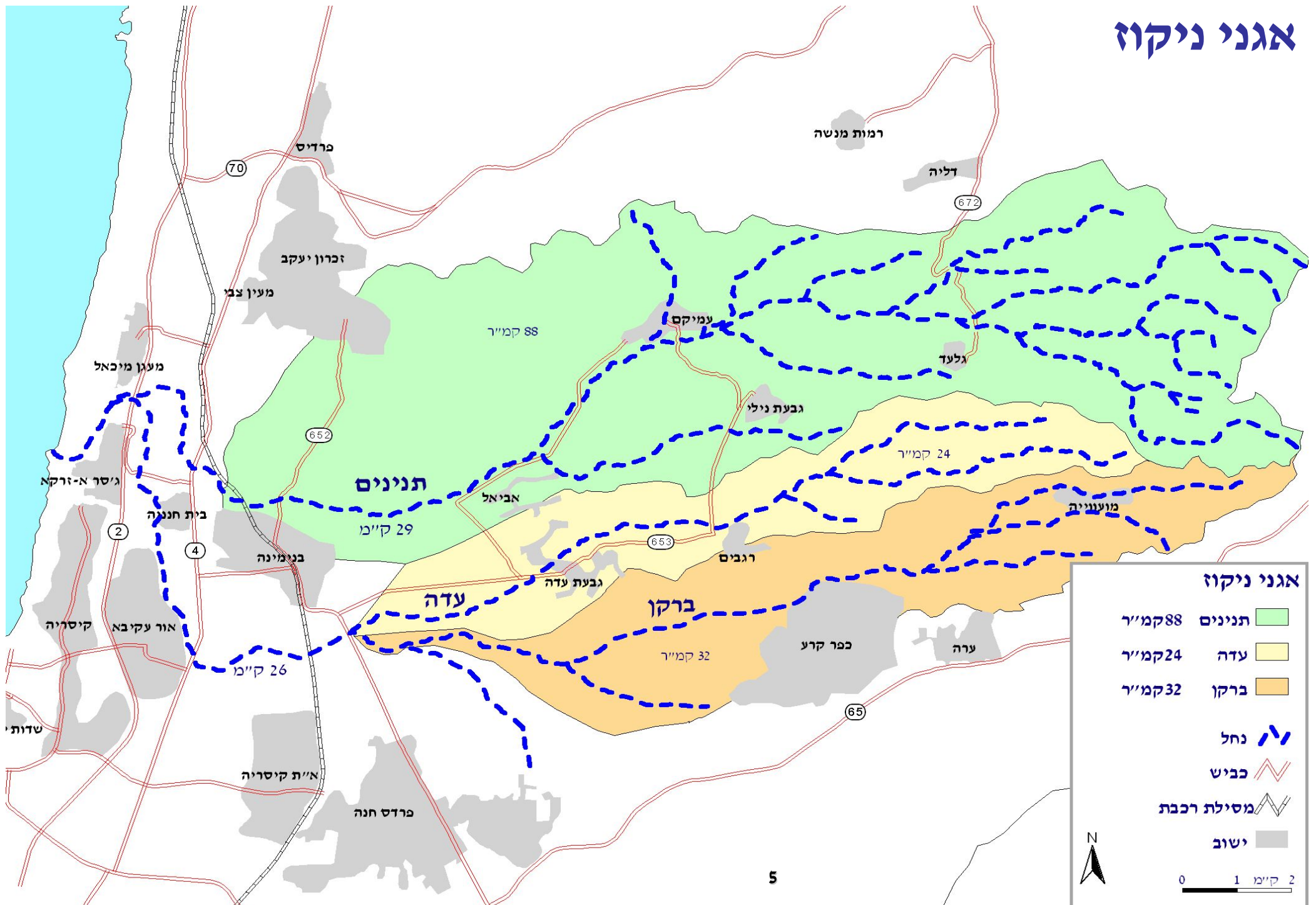
הצגת משאבי הטבע והנוף, העלולים להפגע, בתחום המבוקש להרחבת תחום השיפוט.

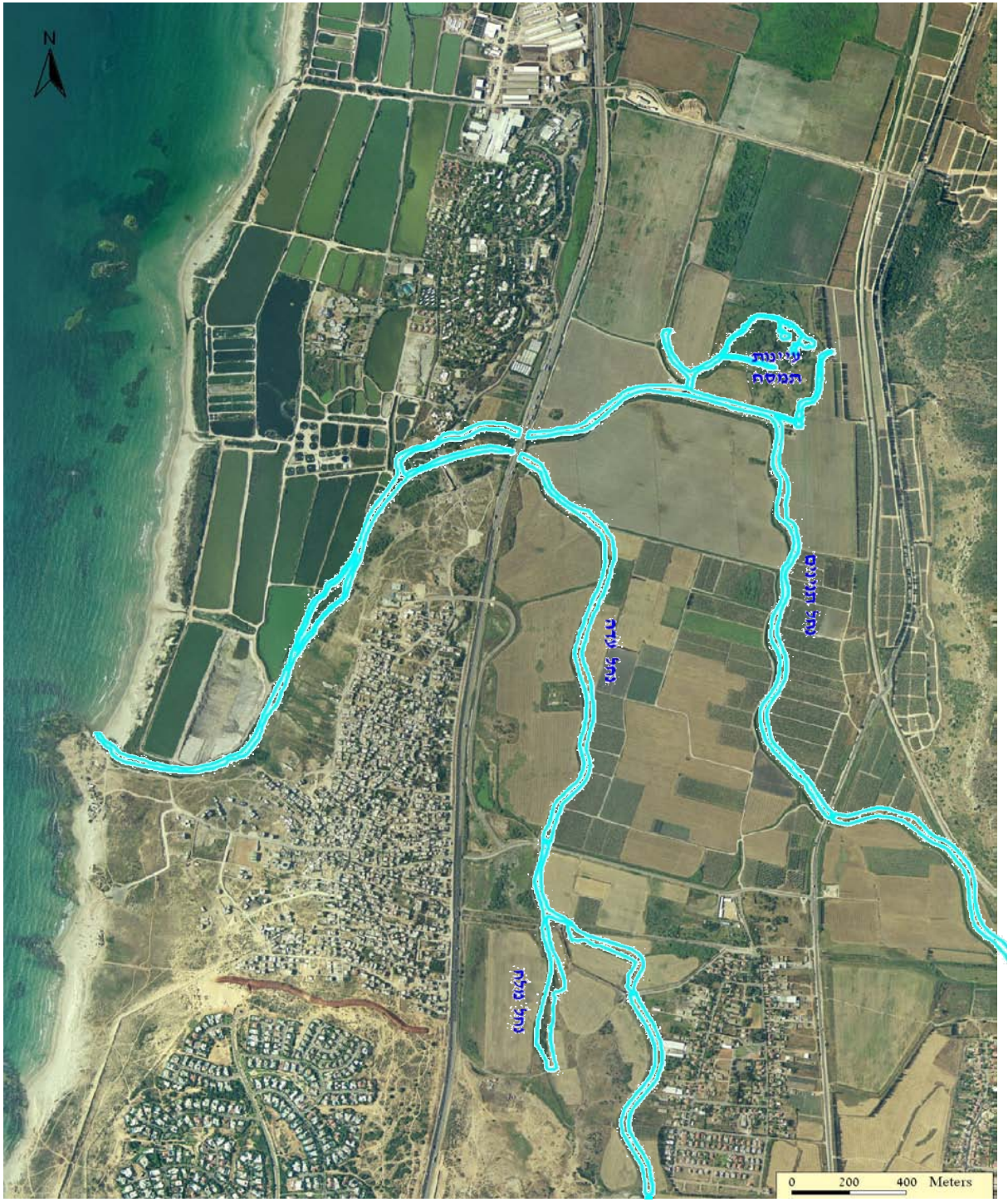
המלצה על פתרון נאות לצרכי הישוב תוך הבטחת המשך קיומם של משאבי הסביבה והטבע הייחודיים לאזור.

נחל תנינים

- הנחל חוצה את רמת מנשה, בקעת הנדיב וחוף כרמל.
- אורכו 29 ק"מ מפסגות מנשה (400 מטר מעפ"י) עד השפך.
- יובליו העיקריים בתחומה של רמת מנשה הם: נחל רז, נחל ספלול, נחל חלמית, נחל סוקר, נחל נילי, נחל אלונה, נחל סנונית.
- שטחו של אגן הניקוז במעלה נחל תנינים עד כביש 4 הוא כ- 90 קמ"ר.
- עיקר מימיו של נחל תנינים האיתן מקורם בעיינות תמסח בבקעת הכברה.
- נחל עדה מתנקז אל מורד הנחל, ממערב לרכס הכורכר.

אגני ניקוז

עיינות תמסח

מקור המים העיקרי של הנחל

שיירי ביצות הכברה שיובשו או נוקזו במהלך
השנים 1922 – 1950

ביצות הכברה

השתרעו בין מרגלות הכרמל לרכס הכורכר
המזרחי.

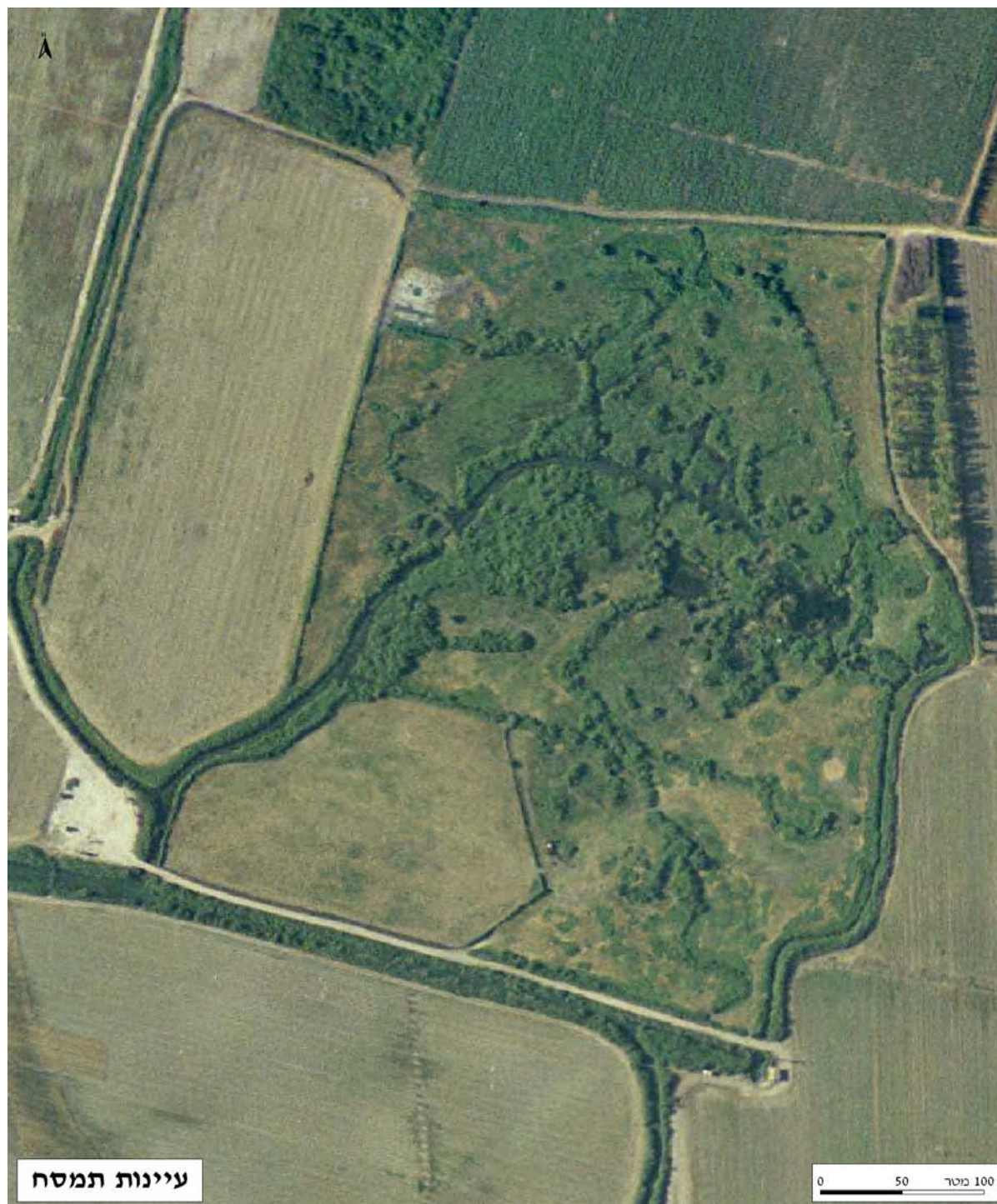
6000 דונם היה שטחן של הביצות.

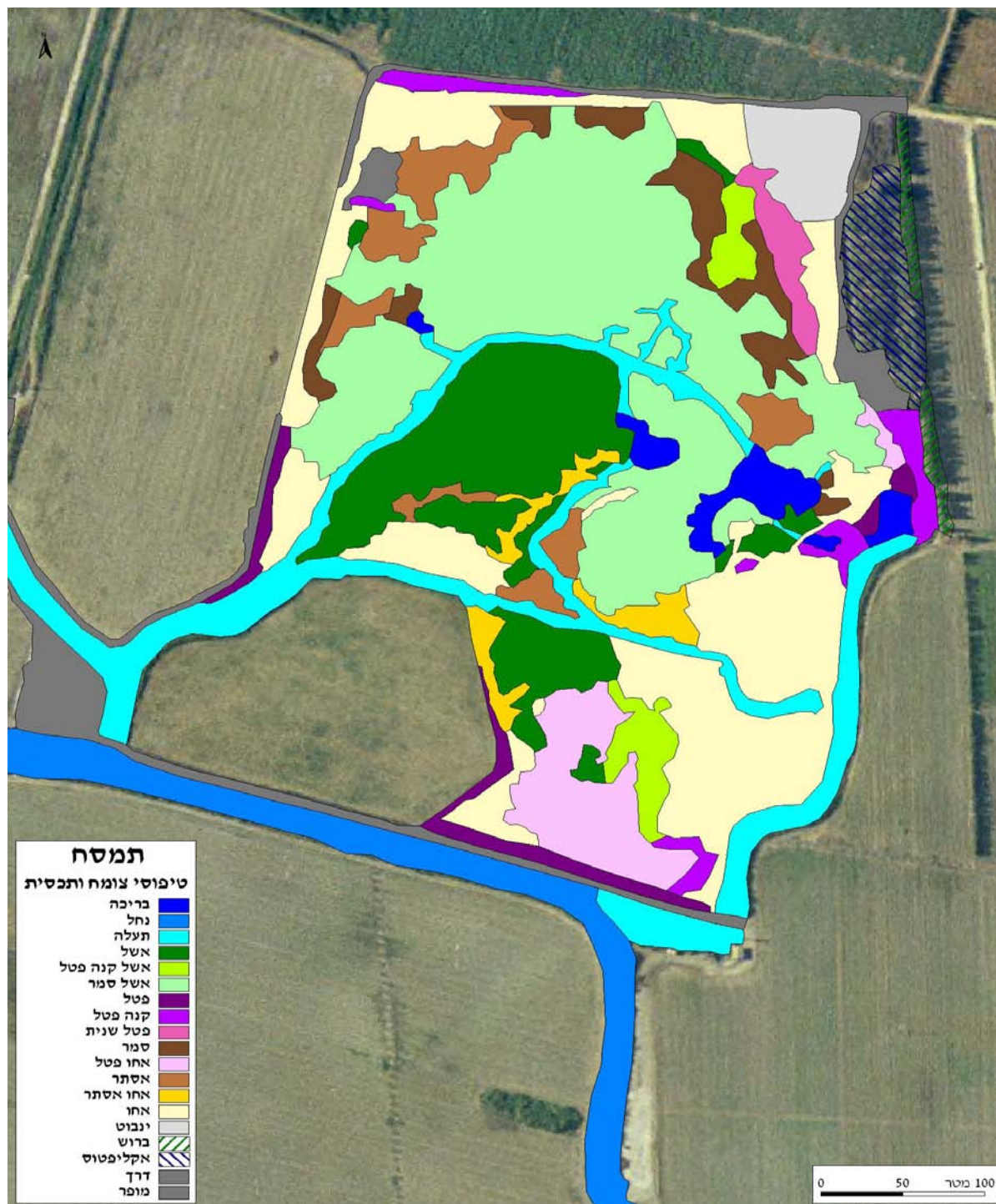
3000 מעיינות נבעו בתחומן.

התמסח

- שפיעת מעיינות : 15 - 30 מלמ"ק בשנה.
- (ספיקת מעיינות הגדולה ביותר בנחלי החוף למעט הירקון).
- מפגש אקוויפרים : אקוויפר ירקון-תנינים ואקוויפר החוף.
- טמפ. מים יציבה כל השנה : $22^{\circ}\text{C} - 25^{\circ}\text{C}$
- המליחות : 200 - 3000 מ"ג כלור לליטר.

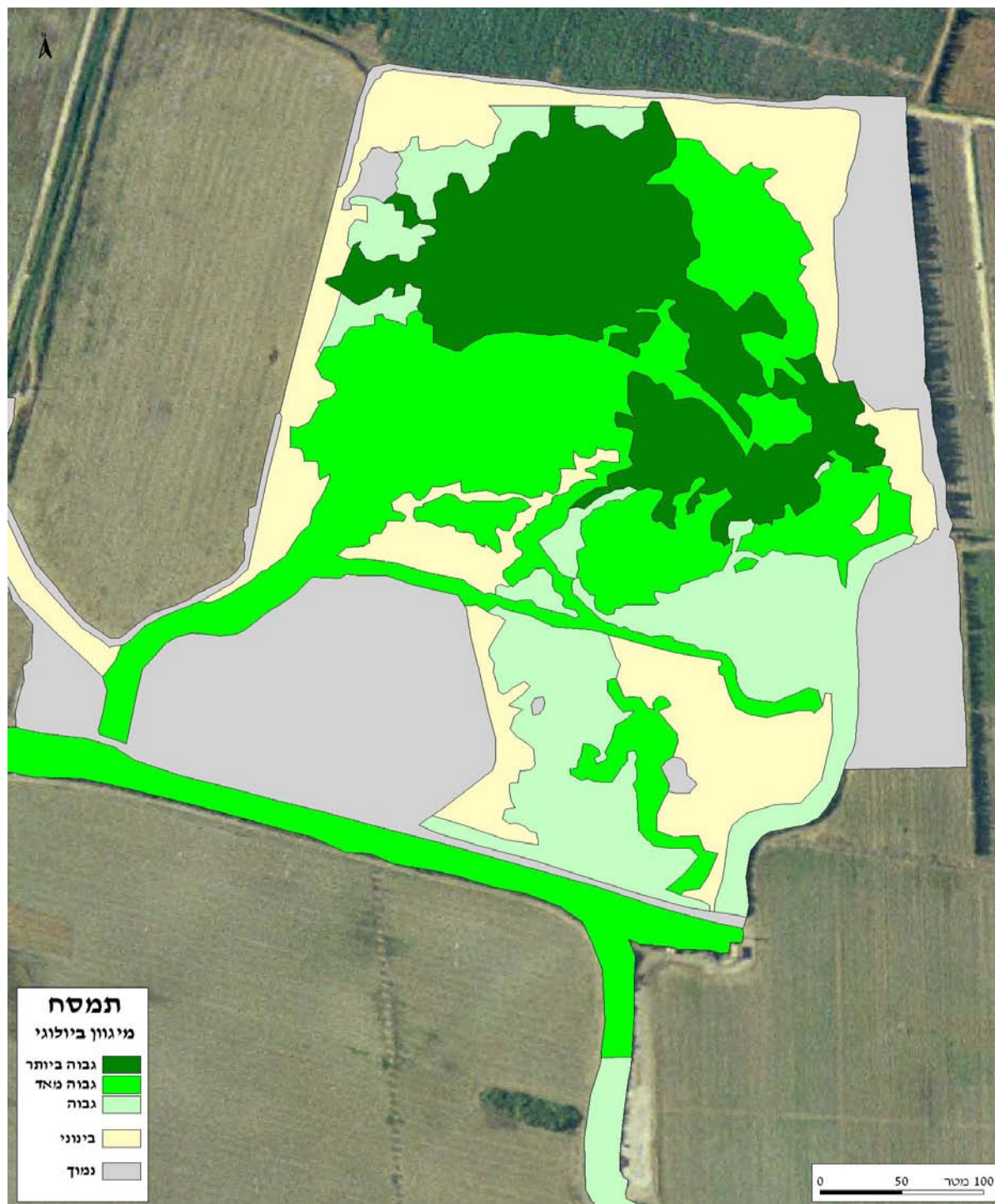
שמורת התמסח

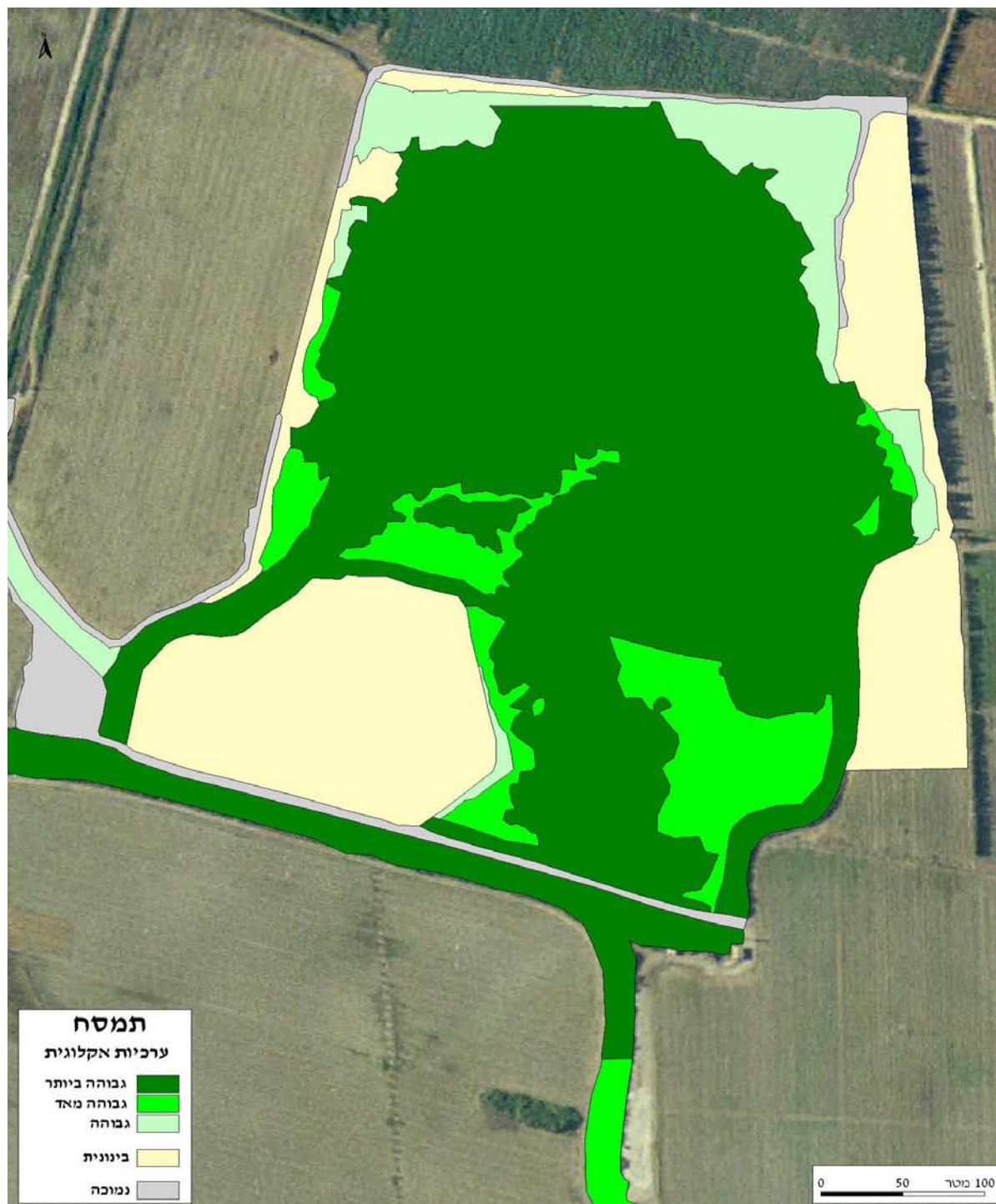

- מגוון בתי גידול, מים ורצף שטח פתוח
- מעיינות בקרקעית בריכות
- תעלות מים עם צומח גדות עבות
- אחו לח
- כרי סמור
- מסכי פטל קדוש
- סבך קנה ואשל

מתוך: תמסח - סקר צומח 2002
יחידת הסקרים – החברה להגנת הטבע

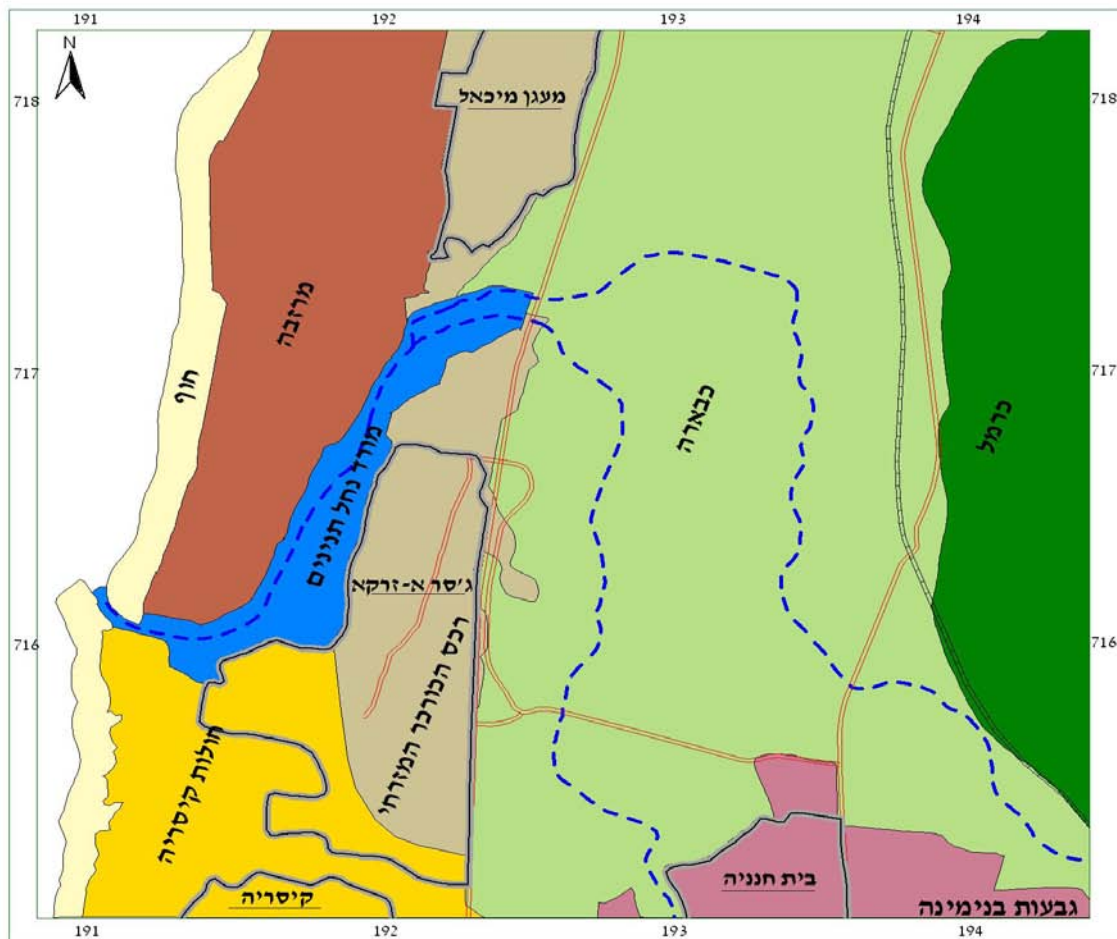
מגוון בתי הגידול מאפשר קיומו של מגוון מיני צמחים ובעלי-חיים וקיומה של מערכת אקולוגית מורכבת.

ערכיותם האקולוגית של תאי שטח נגזרת בין השאר מ:

- מגוון בתי הגידול
- נדירותם
- מיקומם
- מגוון המינים
- שיעורם של המינים הנדירים
- מידת ההפרה
- כושר השתקמות

נחל תנינים - יחידות נוף

תוואי נחל תנינים חוצה את בקעת כברה מדרום צפונה.

בסמוך לעיינות תמסח משנה כיוונו מערבה אל מעבר צר ברכס הכורכר.

במורד ממערב לסכר נצמד אל שולי רכס הכורכר המזרחי.

מתחת במרזבה המערבית מדרום לבריכות הדגים, תוך יצירת רצועה הכוללת: נחל, אחו לח, מלחה ונביעות.

נשפך לים למרגלותיו של תל תנינים היושב על רכס הכורכר המערבי.

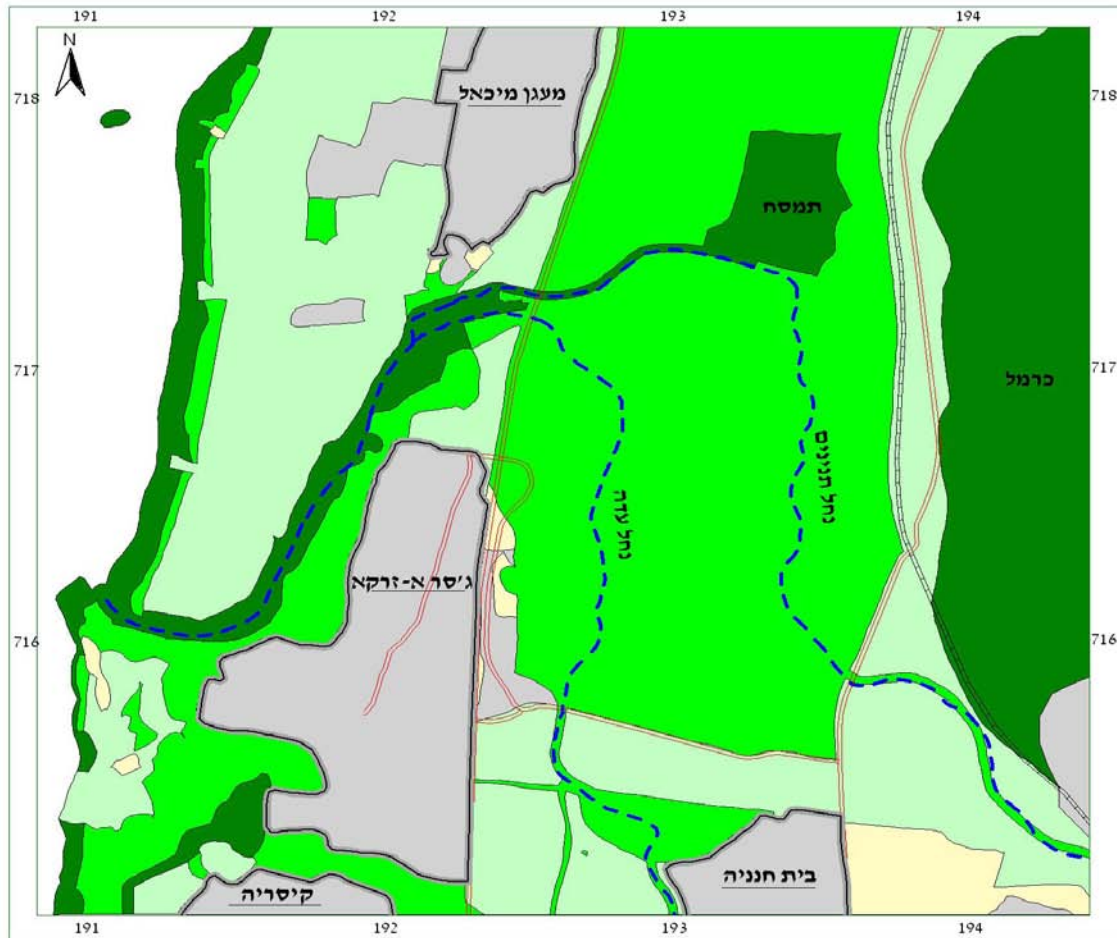
יחידות נוף

חוף
חולות קיסריה
מרזבה
מורד נחל תנינים
רכס הכורכר המזרחי
כבארה
כרמל
גבעות בנימינה
מישור חוף הכרמל

נחל
כביש
מסילת רכבת
ישוב

0 0.5 1 ק"מ

נחל תנינים - ערכיות נוף

ערכיות נופית – מדדים להערכה :

• גיוון – צורות, תבליט, מסלע ותכסית

• מרכיבים ייחודיים, נדירים או מרשימים

• הרמוניה עם תאי שטח סמוכים

• רציפות

• מידת נצפות

• איכות תצפית

• מידת הפרה וקיומם של מפגעים

שיטפון במורד נחל תנינים

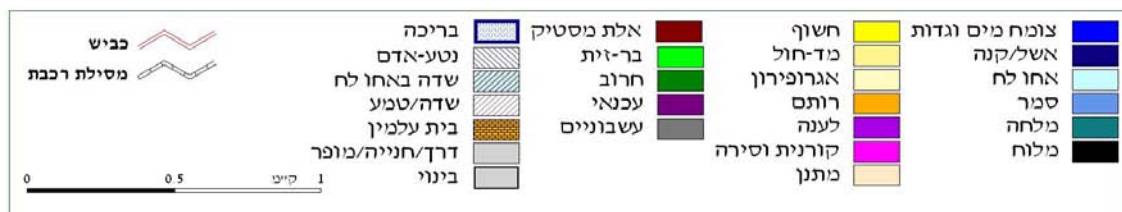
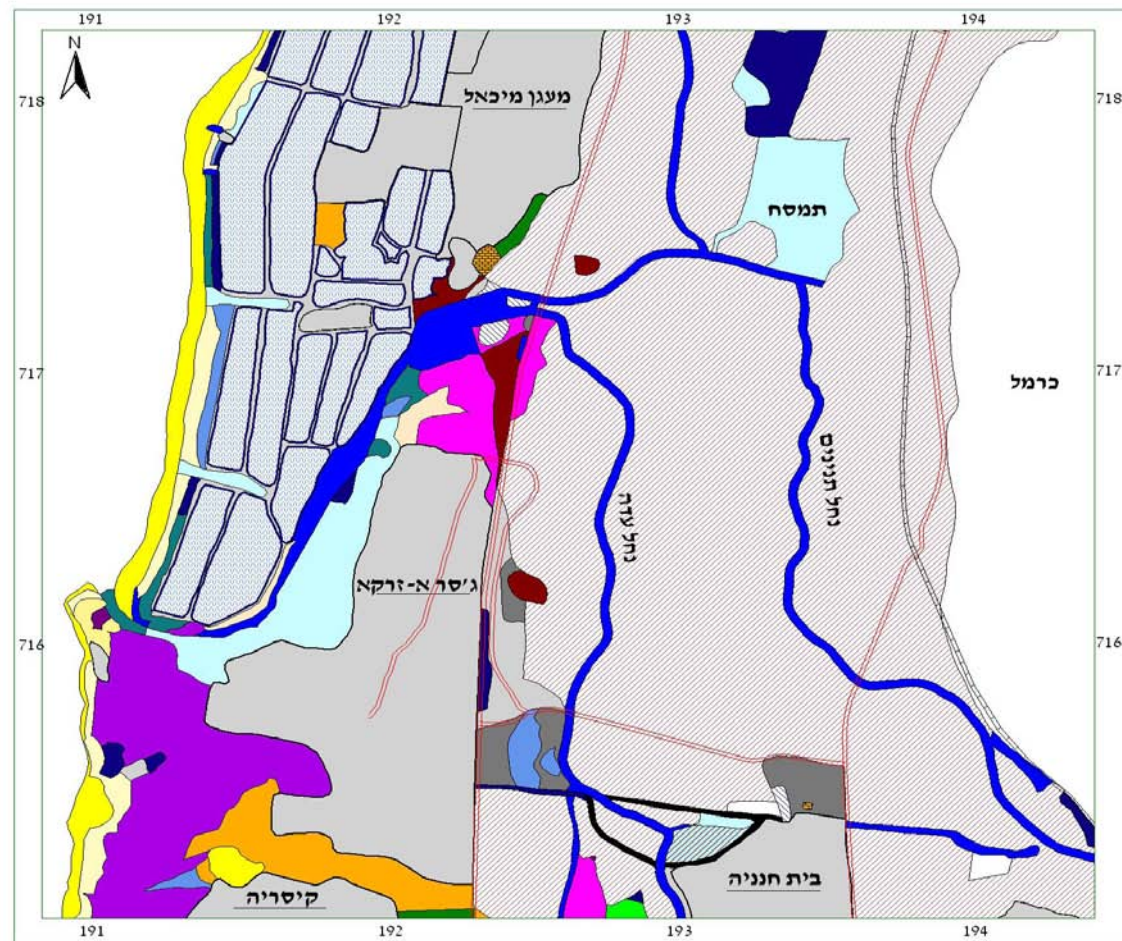
צילום : דותן רותם

נחל תנינים בין התמסח לשפך

צילום : דותן רותם

טיפוסי צומח ותכנית

רשימת מיני צמחים שנרשמו לאורכו של נחל תנינים, התמסח, רכס הכורכר המזרחי, בריכות וחוף מעגן-מיכאל

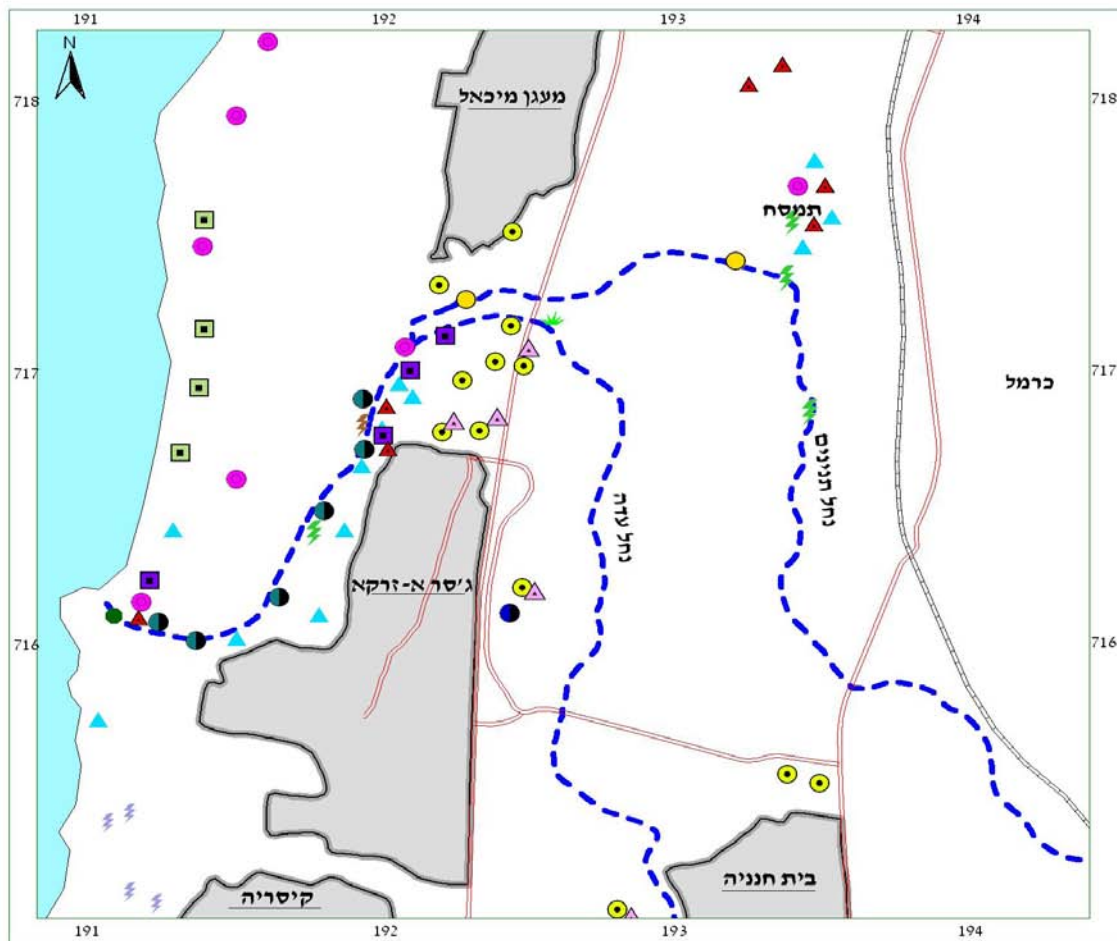
סקר דור-ג'סר 1998 וסקר תמסח תנינים 2002

אבטילון תיאופרסטוס	אסתר מרצעני	גומא מגובב	זון מרצעני
אגמון האגם	ארכובית א"י	גומא שרוני	זיפנוצה מחוספסת
אגמון ימי	ארכובית הכתמים	גזיר מזיק	זית אירופי
אגמונית הכדורים	ארכובית הציפורים	גזר החוף	זלזלת הקנוקנות
אגרופירון סמרני	ארכובית משונשנת	גלימה גלילית	זנב-ארנבת ביצני
אהל הגבישים	ארכובית סנגלית	גלעינון החוף	זנב-שועל ארוך
אזדרכת	ארכובית רבת-פרחים	געת הביצות	זעזועית גדולה
אזנב מצוי	ארכובית שבטבטית	גרגר הנחלים	זעריר כוכבני
אחיאירוס מצוי	אשבל הביצות	גרניון גזור	זקנן שעיר
אחיגומא משחיר	אשחר א"י	גרניון עגול	חבלבל החוף
אחילוף	אשחר רחב-עלים	דבקת הנחלים	חבלבל השדה
אטד החוף	אשל מרובע	דבשה לבנה	חבלבלן המשוכות
איטן מרצעני	בו-חטה ביצני	דו-פרק חופי	חבצלת החוף
איסטיס מצוי	בוצין לקוי	דוחן זוחל	חבצלת קטנת פרחים
אירוס א"י	בוצין מפורץ	דורת ארם-צובא	חגוית שעירה
אלון תבור	בלוטה גלונית	דטורה נטויה	חד-שפה מצוי
אלית המפרק	בן-חטה שרוני	דל-קרניים כרמלי	חוח ספרדי
אלמות הכסף	בן-מלח ר"ש	דלעת-נחש סורית	חוח עקוד
אלקנת הצבעים	בר-גביע קוצני	דק-זנב קשתני	חוחן קרדני
אלת מסטיק	בר-זית בינוני	דקל התמר	חומעה יפה
אמברוסיה ימית	ברומית הגנות	דרדר הקורים	חומעה מגובבת
אמיתה קייצית	ברומית קצרת-שבולת	דרדר מצוי	חומעת ראש-הסוס
אספסת הים	ברקן סורי	הגה מצוי	חורשף מצויץ
אספרג א"י	גדילן מצוי	הטרוטיקה	חטוטרן מצוי
אספרג ארוך-עלים	גומא ארוך	ויתניה משכרת	חלבלוב הים
אספרג החורש	גומא דל-שיבולים	ורבנה רפואית	חלבלוב מגובשש
אספרגולריה אדומה	גומא הפקעים	זוגן לבן	חלבלוב שרוע
אספרגולריה מלוחה	גומא הקרקפת	זוטה צפופה	חלמית גדולה
אספרגולת השדה	גומא חלקלק	זון אשון	חלמית מצויה

נהרונית צפה	לשון-פר מגובבת	כפתור החולות	חנק מחודד
נוניאה קהה	לשון-פר מצויה	כרבה ספרדית	חסת המצפן
נופר צהוב	לשישית הצבעים	כרוב החוף	חסת השבטים
נוצנית כדורית	מד-חול דוקרני	כריך רווח	חפורית מצויה
נורית אסיה	מוצית קוצנית	כרכום גיירדו	חצב מצוי
נזמית לבנה	מורית גדולה	כרפס הביצות	חרדל לבן
ניסנית דו-קרנית	מכבד הביצות	כרפס ריחני	חרוב מצוי
ניסנית שיכנית	מלוח מפושק	כתמה עבת-שרשים	חרחבינה חופית
נענה משובלת	מלוח קפח	לבנונית ימית	חרחבינה מכחילה
נעוצית סבוכה	מלוחית הרגלה	לוטוס מכסיף	חרצית עטורה
נר-לילה חופי	מלחית אשלגנית	לוטוס מצוי	טבורית נטויה
נרקיס אפיל	מלעניאל מצוי	לוטוס צר-עלים	טבק השיח
נרקיס מצוי	מלענת ארוכת-מלענים	לוטם מרווני	טיון בשרני
נשרן הדוחן	מעוג כרתי	לוטמית דביקה	טיון דביק
נשרן מכחיל	מצילתיים מצויים	לוף ירוק	טמוס מזרחי
סביון אביבי	מציץ סורי	לופית מצויה	טרשנית שרועה
סביון יפו	מקור-חסידה גדול	לחך איזמלני	יבלית מצויה
סולנוס המקור	מקור-חסידה גזור	לחך בלוטי	ידיד-החולות המצוי
סולנוס זיתני	מקור-חסידה חלמית	לחך בשרני	ינבוט השדה
סולנוס שחור	מקור-חסידה מצוי	לחך המלחות	ירבוז לבן
סולנוס שעיר	מרגנית השדה	לחך כרתי	ירבוז מופשל
סוף מצוי	מרביון מצוי	לחך מצוי	ירוקת החמור
סיסנית הבולבוסין	מרווה דגולה	לחך שסוע	כדן קטן-פרחים
סירה קוצנית	מרווה מצויה	ליסימכיה מסופקת	כוכב מצוי
סם-הכלב המזרחי	מרור הגנות	ליפיה זוחלת	כותלית יהודה
סמר חד	מרור ימי	לכיד הנחלים	כותלית פורטוגלית
סמר ימי	מרסיה יפיפיה	לכיד קוצני	כליינית מצויה
סמר ערבי	מרקולית מצויה	לענה חד-זרעית	כלנית מצויה
סרפד הכדורים	מררית החוף	לפופית החולות	כף-אוז האשפות
סתוונית היורה	משיין גלילי	לפופית החיצים	כף-אוז לבנה
עבדקן החוף	מתנן שעיר	לפתית מצויה	כף-זאב אירופית

עולש מצוי	צלע-שור דקיקה	רופיה לוליינית	שרביטן מצוי
עופרית אירופית	צלף קוצני	רותם המדבר	תולענית דוקרנית
עוקץ-עקרב ריחני	צמרנית הסלעים	רכפה לבנה	תלתן ארגמן
עוקצר מצוי	צפורני-חתול מצויות	רכפה מזרחית	תלתן האלמות
עטיינית קצרה	צפורנית א"י	רקפת מצויה	תלתן הביצות
עירית גדולה	צפורנית בשרנית	שבולת-שועל נפוצה	תלתן הקצף
עכובית הגלגל	צפורנית מגוונת	שברק קוצני	תלתן זוחל
עכנאי מגובב	קדד האנקולים	שום ארדל	תלתן חקלאי
עכנאי שרוע	קוטב מצוי	שום האבקנים	תלתן קלוסי
ערבה מחודדת	קוטנדיה פלישתית	שום משולש	תמריר מרוקני
ערבז משובל	קורטס דק	שומר פשוט	
ערברבה שעירה	קורנית מקורקפת	שופרית כרתית	
ערידת הביצות	קחוון מצוי	שוש קוצני	
ערר כרתי	קחוון שחור-מוצים	שחליים גבוהים	
עשנן מטפס	קידה שעירה	שיזף מצוי	
פואה מצויה	קיטה רותמית	שיח אברהם מצוי	
פטל קדוש	קייצנית עטופה	שיטה מכחילה	
פיגם מצוי	קייצנית צמרנית	שכרון זהוב	
פיקוס התאנה	קייצת מלבינה	שלמון יפואי	
פלגית שיחנית	קייצת מסולסלת	שמשון מצוי	
פספלון דו-טורי	קיסוסית קוצנית	שמשון סגלגל	
פספלידון התאומים	קיקיון	שנית גדולה	
פרסיון גדול	קיקסיה שרועה	שנית מתפתלת	
פרסת-הסוס-דלת התרמילים	קיקסית הקנוקנות	שנית קטנת-עלים	
פרע מסולסל	קיקסית עגולת-עלים	שנית שוות-שיניים	

מינים נדירים

נרקיס אפיל

לפופית החצים

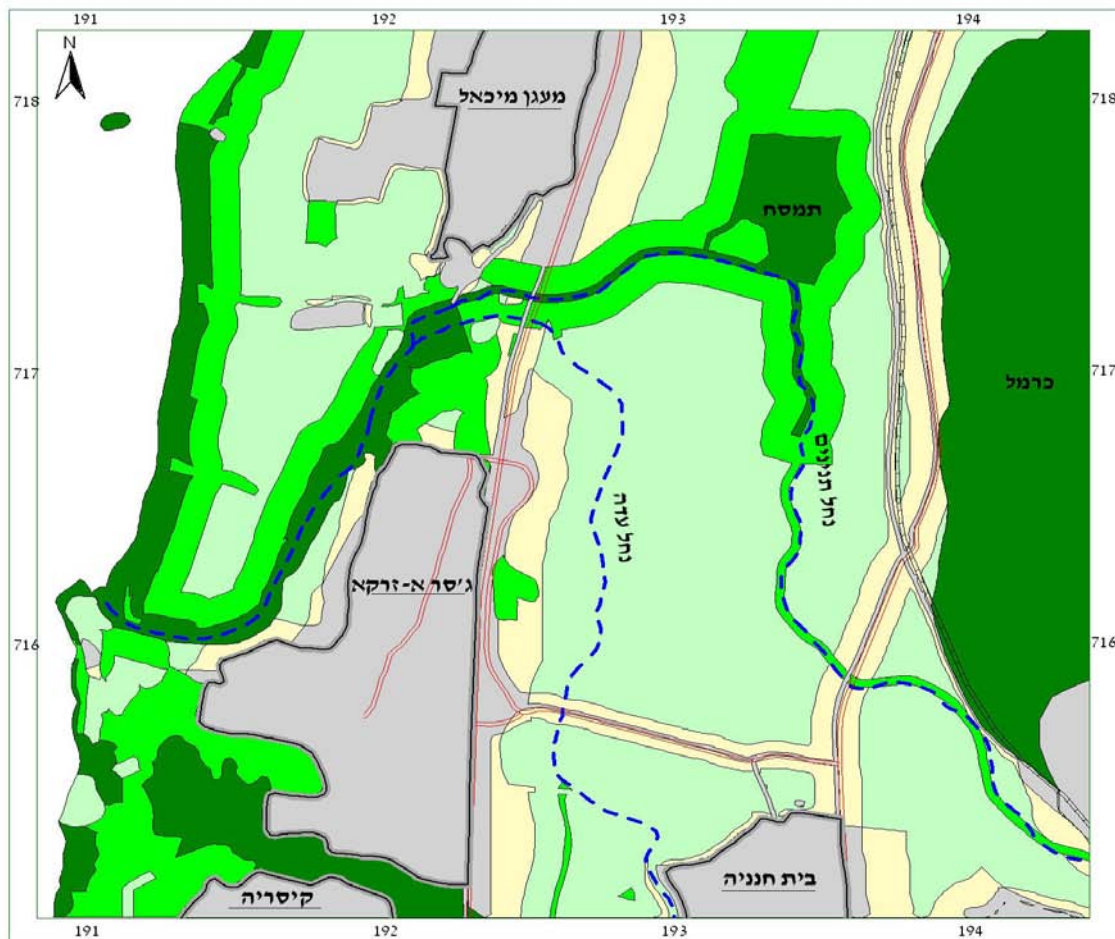

0 0.5 1 ק"מ

נחל תנינים - ערכיות משאבי טבע

ערכיות משאבי טבע – מדדים להערכה:

- נדירות
- מגוון מינים יחסי (לפי טיפוס הצומח ובית הגידול)
- מידת ייצוג בית הגידול
- מורכבות וגיוון
- שיעורם של מינים נדירים
- נוכחות ופעילות בע"ח
- מיקום
- מידת הפרה וקיומם של מפגעים
- כושר השתקמות

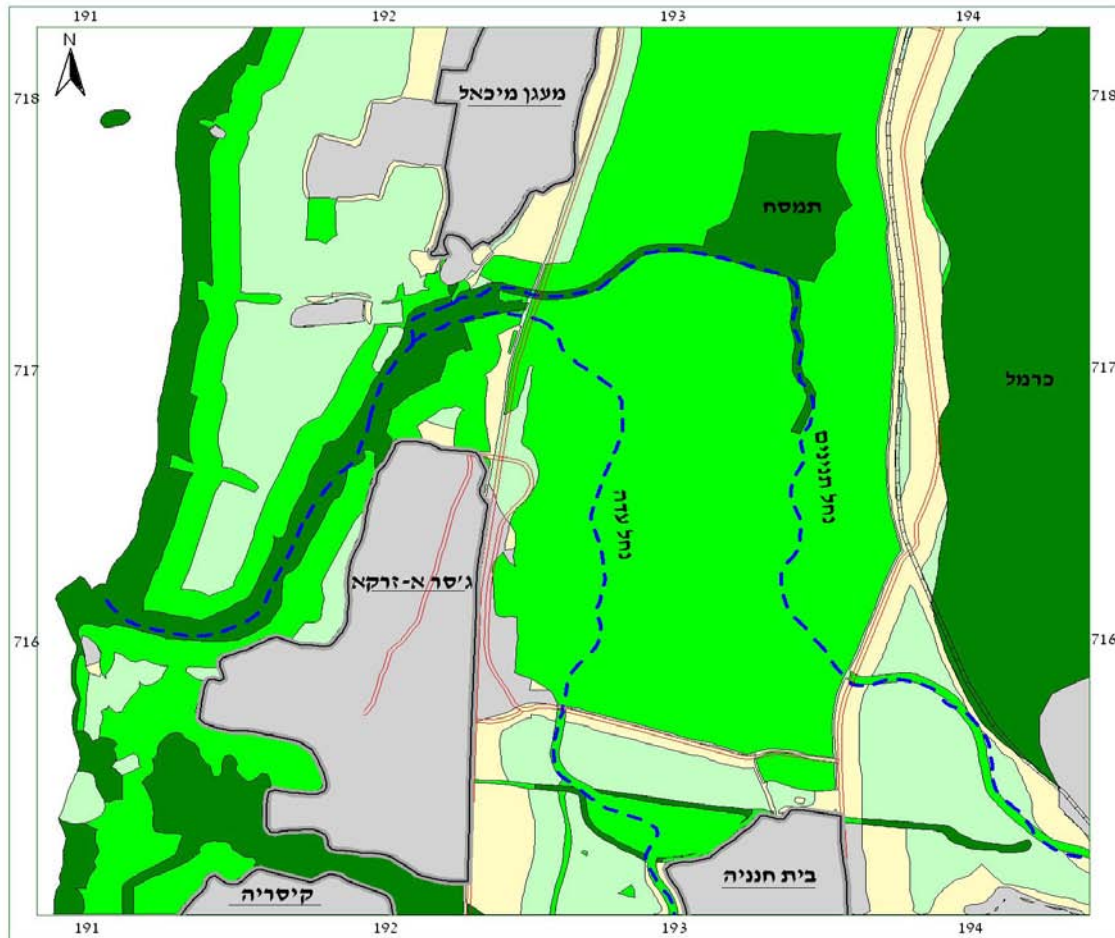
ערכיות משאבי טבע

0 0.5 1 ק"מ

נחל תנינים - ערכיות טבע נוף ואתרים

ערכיות משולבת של משאבי טבע, נוף ואתרים

ערכיות טבע נוף ואתרים

0 0.5 1 ק"מ

התנינים כבר לא גרים כאן יותר...

אך קרוביהם – עדיין כאן.

צב הביצות
צילום: דותן רותם

"מלך הנחל" – הצב הרך

צילום : דותן רותם

53 קנים אותרו במהלך שנת 2008

חפף הזהר! נימיה בדרך!

ערבז משובל

לוטוס צר-עלים

געדת הביצות

שנית גדולה

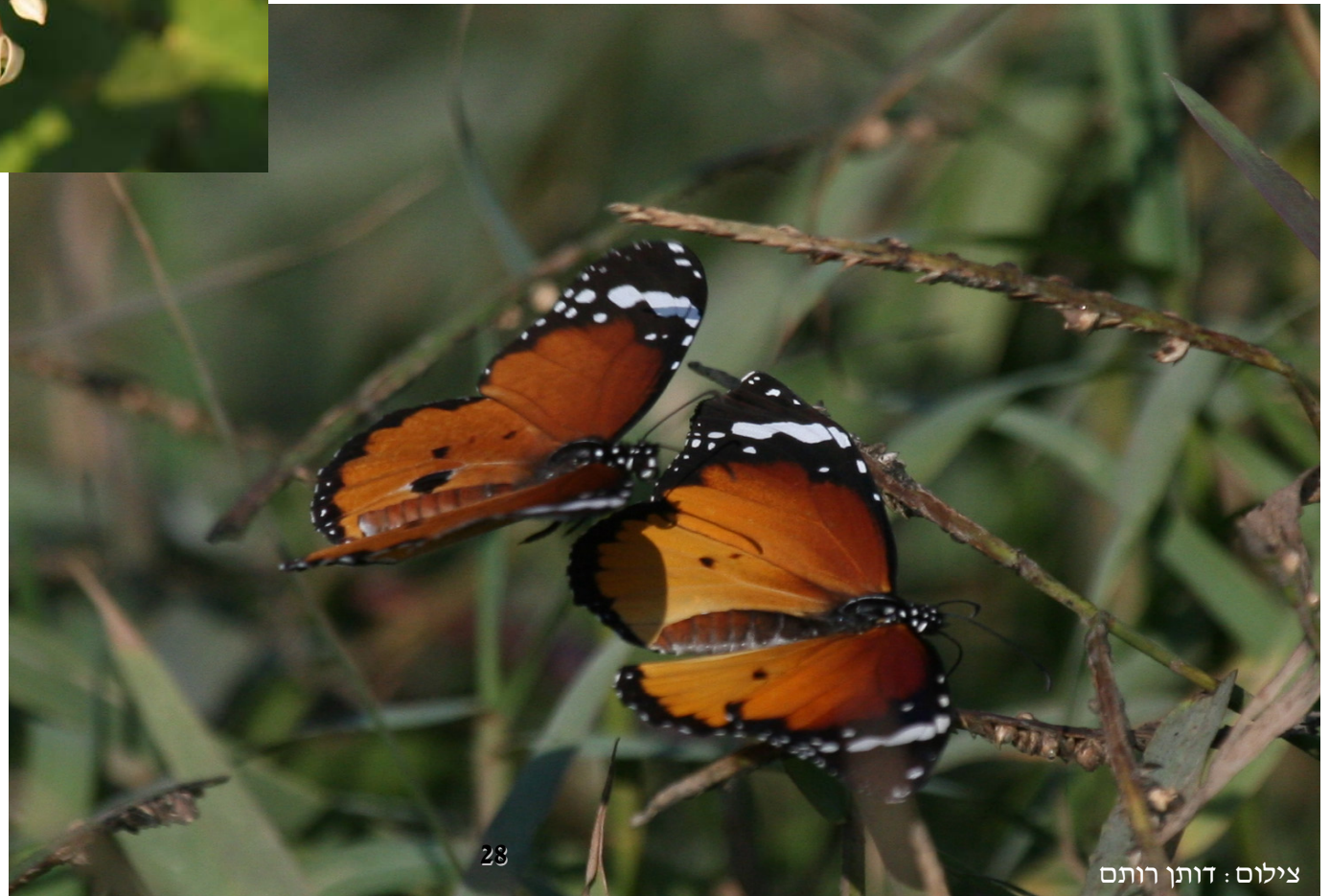

לפופית החיצים

סמר חד

חנק מחודד ודנאית סדום

אתר צפרות

- מעיינות, נחל, בריכות דגים, וחוץ ים - שילוב היוצר תנאים מתאימים לקינון, שיחור מזון, לינה וחריפה למינים רבים של בעלי כנף.
- בסבך הקנה והאשל דוגרות קניות.
- שחפיות ים מקננות על איים בבריכות הדגים ובאי היונים.
- אלפי מקורים של עופות מים מלקטים או צדים מזון בבריכות, על הגדות, לאורך הנחל ובחוץ.
- פרפור ולבן-חזה חופרים מחילות קינון בקירות הזקופים של מורד הנחל .
- אנפות לילה, לבניות ובזים מאכלסים את צמרות האקליפטוסים.

תצפיות 2003-2008

מיני ציפורים לאורך נחל תנינים, בתמסח בבריכות ובחוף מעגן מיכאל
איסוף נתונים: אסף מירוז, מרכז הצפרות, החברה להגנת הטבע

מקנים	47 מינים
חורפים	86 מינים
חולפים	89 מינים
מזדמנים	20 מינים
סה"כ	242 מינים

צילום: אסף מירוז

חסידות שחורות וכפנים אוכלים בצוותא

חורף	ברווז אפור	יציב מקנן, חורף	אגמית מצויה
חורף וחולץ	ברווז חד זנב	חורף	אדום חזה
חולץ	ברווז צהוב מצח	חולץ	איית צרעים
יציב מקנן	ברכיה	חורף	אנפה אפורה
חולץ	גבתון אדום מקור	מקייץ מקנן	אנפה ארגמנית
חולץ	גבתון אפור	חורף וחולץ	אנפה מסורטט
חולץ	גבתון גנים	יציב מקנן	אנפית בקר
חורף וחולץ	גבתון סוף	מקייץ מקנן	אנפית גמדית
חורף	גבתון עפרוני	חולץ	אנפית סוף
חולץ	דוחל חום גרון	יציב מקנן	אנפת לילה
חורף	דוחל שחור גרון	חורף וחולץ	ארנריה אדמונית
יציב מקנן	דוכיפת	יציב מקנן	בולבול צהוב שת
חורף וחולץ	דיה שחורה	מקייץ	בז אדום
מזדמן	דרומס עקוד	יציב מקנן	בז מצוי
יציב מקנן	דרור בית	חורף	בז נודד
חורף וחולץ	דרור ספרדי	מקייץ מקנן	בז עצים
יציב מקנן	דררה מצויה	חולץ	בז ערב
חולץ	זהבן מחלל	חורף	בזבוז אירופי
חולץ	זמיר הירדן	חורף וחולץ	ביצנית אדומת רגל
חולץ	זמיר מנומר	חולץ	ביצנית אפורה
חולץ	זמירון	חורף וחולץ	ביצנית ירוקת רגל
חורף וחולץ	זרון סוף	חורף וחולץ	ביצנית לבנת בטן
חולץ	זרון פס	חורף וחולץ	ביצנית לבנת כנף
חולץ	זרון שדות	חורף וחולץ	ביצנית מנומרת
חורף וחולץ	זרון תכול	חורף וחולץ	ביצנית עדינה
חורף	זרזיר מצוי	חורף וחולץ	ביצנית שחורת כנף
חורף וחולץ	זרעית השדה	חורף	ברבור מצוי
יציב מקנן	חוגלת סלעים	חולץ	ברודית גדולה
יציב מקנן	חוחית	חולץ	ברודית גמדית
חורף	חופזי זהוב	חולץ	ברודית קטנה

חופזי מנומר	חורף וחולף
חופית אלפנית	חורף וחולף
חופית ביירד	מזדמן
חופית טמינק	חורף וחולף
חופית לבנה	חורף וחולף
חופית לבנת שת	מזדמן
חופית מגלית	חולף
חופית קטנה	חורף וחולף
חופמי אלכסנדרי	חורף וחולף (בעבר קינן)
חופמי אפריקני	מזדמן
חופמי גדות	חולף (בעבר קינן)
חופמי חוף	חורף וחולף
חופמי צווארון	חורף וחולף
חורפי	חורף
חטפית אפורה	חולף
חטפית גמדית	חולף
חטפית לבנת עורף	חולף
חטפית שחורת עורף	חולף
חכלילית סלעים	חורף
חכלילית עצים	חולף
חמסן טפיל	מזדמן
חמסן רחב אברה	מזדמן
חנקון אדום ראש	חולף
חנקן אדום גב	חולף
חנקן נובי	חולף
חנקן ערבות	חורף
חנקן שחור מצח	חולף
חסידה לבנה	חולף
חסידה שחורה	חורף וחולף
חרגולן זמירי	חולף

חורף וחולף	חרטומית ביצות	חולף	מירומית לבנת לחי	חולף	סלעית קיץ	חולף
מזדמן	חרטומית בנגלית	חולף	מירומית שחורה	חולף	סלעית קפריסאית	חולף
חורף וחולף	חרמשון גדול	חולף	מלכישלו חלודי	חולף	סנונית מערות	חולף
חולף	חרמשון קטן	חולף	מרגון בינוני	חורף	סנונית רפתות	יציב מקנן, חורף וחולף
חולף	חרמשית	חולף	מרית צפופית	חורף	עורב אפור	יציב מקנן
יציב מקנן	טבלן גמדי	יציב מקנן	נחליאלי זנבתן	חורף וחולף	עורבני שחור כפה	יציב מקנן
חורף	טבלן מצויץ	חורף	נחליאלי לבן	חורף	עיט חורש	חולף
חורף	טדורנה ירוקת ראש	חורף	נחליאלי לימוני	חורף וחולף	עיט צפרדעים	חורף
חולף	טסית ערים	חולף	נחליאלי צהוב	חולף	עלוית אפורה	חולף
יציב מקנן	יונת סלעים	יציב מקנן	נץ גדול	חורף	עלוית חורף	חורף
חולף	יונת ענק	חולף	נץ מצוי	חורף	עלוית ירוקה	חולף
חולף	ינשוף שדות	חולף	נקר סורי	יציב מקנן	עלוית לבנת בטן	חולף
מזדמן	יסעור גדול	מזדמן	סבכי אפור	חולף	עפרוני מצויץ	יציב מקנן
מזדמן	יסעור כהה	מזדמן	סבכי הטוחנים	חולף	עפרון קצר אצבעות	חולף
מזדמן	יסעור מצוי	מזדמן	סבכי חורש	חולף	עקב חורף	חורף
יציב מקנן	ירגזי מצוי	יציב מקנן	סבכי ניצי	חולף	עקב עיטי	חורף
יציב מקנן	ירקון	יציב מקנן	סבכי קוצים	חולף	פורפיריה כחולה	מזדמן
חולף	כוכית גדות	חולף	סבכי קפריסאי	חולף	פיפיון אדום גרון	חורף וחולף
חורף וחולף	כחול חזה	חורף וחולף	סבכי רונן	חולף	פיפיון ארך רגליים	חולף
חולף	כחל מצוי	חולף	סבכי שחור גרון	חולף	פיפיון מים	חורף וחולף
חורף	כפן לבן	חורף	סבכי שחור כפה	חורף וחולף	פיפיון ממושקף	חורף
יציב מקנן	כרוון מצוי	יציב מקנן	סבכי שחור ראש	יציב מקנן	פיפיון עצים	חולף
יציב מקנן	לבן חזה	יציב מקנן	סבראש	חולף	פיפיון צהוב	חולף
חורף	לבנית גדולה	חורף	סולה צפופית	מזדמן	פיפיון שדות	חורף
יציב מקנן	לבנית קטנה	יציב מקנן	סופית	יציב מקנן	פלמינגו מצוי	חורף וחולף
חורף וחולף	לוחם	חורף וחולף	סייפן עקוד	חורף	פרוש מצוי	חורף
חולף	לימוזה חומת בטן	חולף	סיס הרים	חולף	פרפור עקוד	יציב מקנן
חורף וחולף	לימוזה מצויה	חורף וחולף	סיס חומות	חולף	פשוש	יציב מקנן
יציב מקנן (מין פולש)	מאיינה הודית	יציב מקנן	סיקסק	יציב מקנן	צולל ביצות	מזדמן
יציב מקנן	מגלן חום	יציב מקנן	סלעית אירופית	חולף	צולל מצויץ	חורף
חולף	מירומית לבנת כנף	חולף	סלעית ערבות	חולף	צופית	יציב מקנן

יצוב מקנ	שחף צהוב רגל	יצוב מקנ	צוצלת
חורף וחולף	שחף צר מקור	יצוב מקנ	צטיה
חורף וחולף	שחף שחור	חולף	קאק
חורף וחולף	שחף שחור ראש	חולף	קוקיה אירופית
חולף ומקייץ	שחפית גמדית	מקייץ מקנ	קוקיה מצויצת
מקייץ מקנ	שחפית ים	חורף	קורמורן גדול
חולף	שחפית כספית	מזדמן	קורמורן ימי
חולף	שחפית עבת מקור	מזדמן	קורמורן קטן
מזדמן	שחפית קוטב	חולף	קיוית לבנת זנב
מזדמן	שחפית רסן	חורף וחולף	קיוית מצויצת
מזדמן	שחפית שוניות	חורף	קיכלי אפור
חורף	שחפית שחורת מקור	חורף וחולף	קיכלי רונן
יצוב מקנ	שחרור	חולף	קנית אירופית
חולף	שיחנית זית	יצוב מקנ	קנית אפריקאית
מקייץ מקנ	שיחנית קטנה	חולף	קנית ביצות
חורף וחולף	שלדג גמד	חולף	קנית פסים
חולף	שליו נודד	מקייץ מקנ	קנית קטנה
חולף	שלך	חולף	קרקיר
חולף	שלצדף החוף	חורף	ריסה שחורת רגל
חולף	שקנאי מצוי	חולף	רלית המים
חולף	שרקרק מצוי	חולף וחורף	רמית
חורף וחולף	שרשיר מצוי	חולף	שדמית אדומת כנף
יצוב מקנ	תור הצווארון	חולף	שדמית שחורת כנף
מקייץ מקנ	תור מצוי	חולף	שחיינית צרת מקור
מזדמן	תורית זנבתנית	חורף	שחף אגמים
חולף	תחמס אירופי	מזדמן	שחף אדום מקור
יצוב מקנ, חורף	תמירון	חורף	שחף אפרורי
יצוב מקנ	תנשמת	חורף וחולף	שחף ארמני
חורף וחולף	תפוחית מצויה	חורף וחולף	שחף גמד
		חורף וחולף	שחף הים הכספי
		חורף	שחף עיטי

שקנאים באוויר

צילום : אסף מירוז

מירומית לבנת-כנף

צילום : אסף מירוז

לבניות קטנות מעכלות ומסתרקות

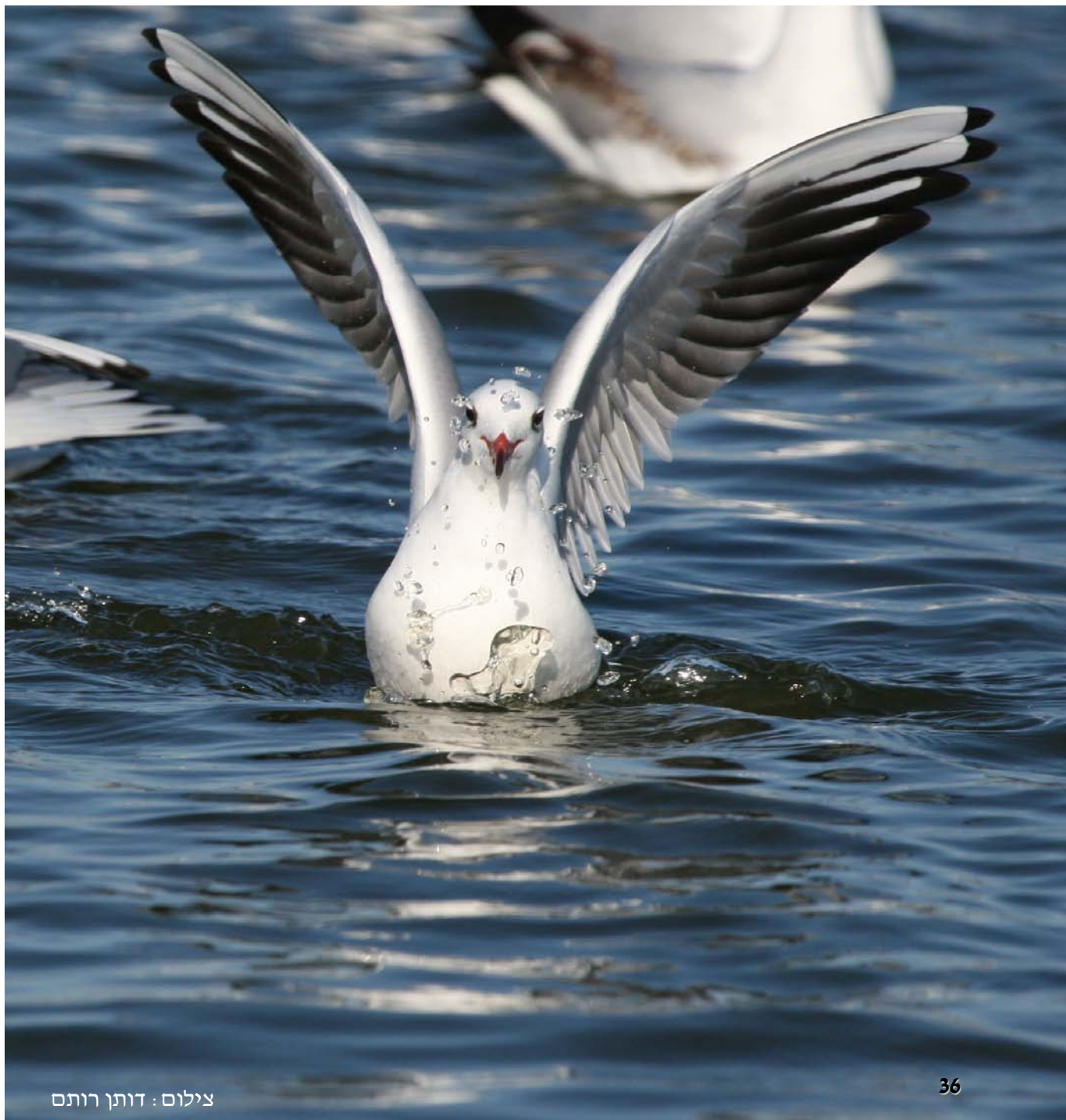

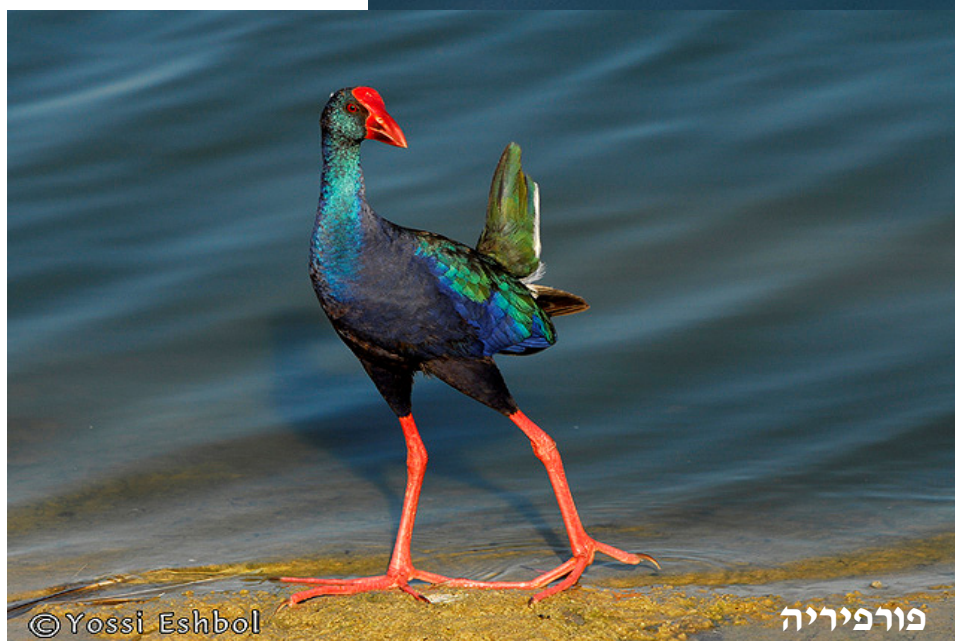
צילום : אסף מירוז

שחף גמד מסתכל במראה

לבניות גדולות בריקוד חיזור

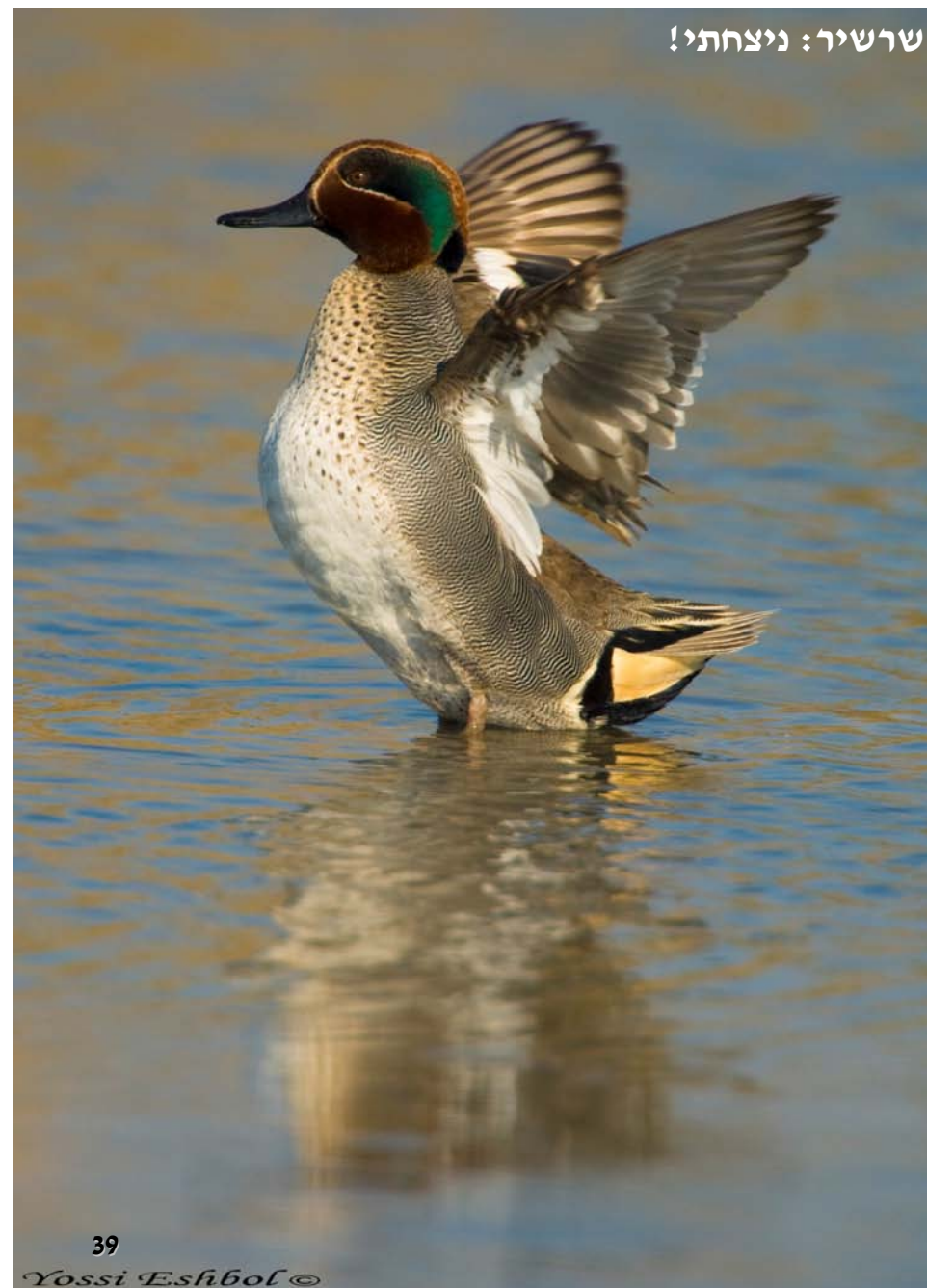

יוצאים קבוע - תמירונים

שרשיר: ניצחתי!

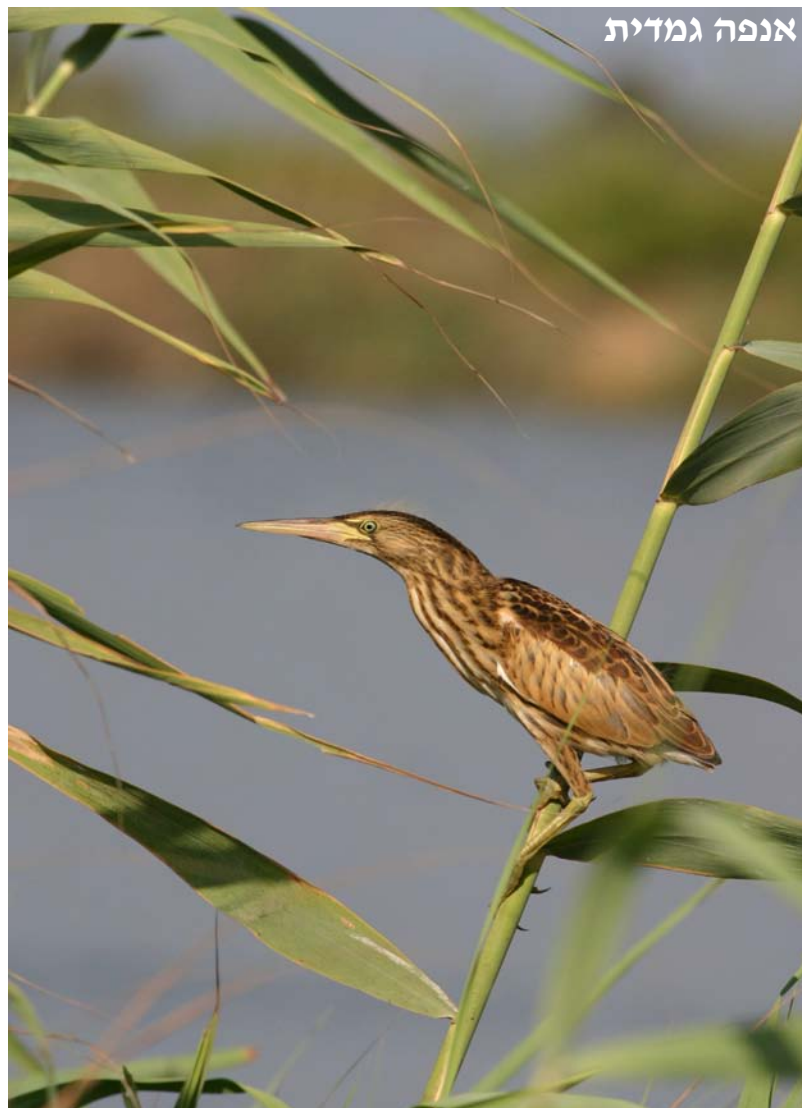

סיקסק אפרוח וביצה

שלדג גמד

ציידים בנחל תנינים

חוף מעגן מיכאל – שמורת טבע מוצעת

נחל תנינים הוא נחל חי - כמה כאלה נותרו בין נחלי החוף שלנו ???

עמדת החברה להגנת הטבע

לאור חשיבותו של נחל תנינים וסביבותיו מחד וצורכי הקיום של הישוב מאידך

- יש לשמור על שלמותה של רצועת נחל תנינים על כל מרכיביה.
- אין להרחיב את תחום השיפוט של ג'סר א-זרקא צפונה לרצועת נחל תנינים.
- הפתרון למצוקת שטחי פיתוח בג'סר א-זרקא צריך להינתן על-פי תוכנית מתאר ראויה.
- ניתן להרחיב את תחום שיפוט ג'סר א-זרקא מזרחה לתחום שבין הבינוי הקיים לבין רצועת נחל עדה .
- ההרחבה מזרחה דורשת הסטה של כביש 2 מזרחה.

בתכנון נכון ניתן לתת פיתרון נאות לצרכי הישוב תוך הבטחת המשך קיומו של האוצר האקולוגי והנופי מיוחד של נחל תנינים.

מקורות

- איילון יהודית (2007), הנחל והתנינים, הוצ' אריאל
- בר-יוסף י. (1978), קידוח מחקר נחל תנינים עמוק-שלב נוסף בחקר מנגנוני ההמלחה באגן ירקון-תנינים. תה"ל.
- ברלינר רוחמה (1977), סקר בתי גידול לחים באגן נחל תנינים תחתון ובסביבותיו. מתוך: שמירת טבע בישראל, מחקרים וסקרים 2 : 139-146, הוצא' רשות שמורות הטבע.
- להב חוה, לוין נעם (1998), חוף הכרמל: דור ג'סר א-זרקא - סקר משאבי טבע ונוף. יחידת הסקרים – החברה להגנת הטבע.
- להב חוה, סיני יפתח (2002), סקר צומח והערכה עיינות תמסח. יחידת הסקרים – החברה להגנת הטבע. ורט"ג.
- להב חוה, לוין נעם, שגיא יואב, כץ שרון (1999), סובב רמת הנדיב – משאבי טבע, נוף ושימושי קרקע. יחידת הסקרים – החברה להגנת הטבע.
- מיכאלי א., בר-יוסף י. (1993), מעגן מיכאל- ניקוז שטחי הכברה – סקר הידרולוגי. N.R.D.
- מירוז אסף (2009), רשימת תצפיות צפורים בנחל תנינים ובבריכות הדרומיות של מעגן מיכאל – מידע בע"פ.
- סבר יובל (2009), נתונים הידרולוגיים – נחל תנינים ותמסח. - מידע בע"פ.
- עינב רחלי, קולר זאב, שרון יאיר (1996), נחל תנינים סיכום ממצאי מחנות מחקר – 1986, הוצ' רשות שמורות הטבע.
- פרגמן א., פליטמן ע., הלר ד., שמידע א. (1999) רשימת צמחי הבר של ארץ-ישראל וסביבותיה. הוצ' האוניברסיטה העברית.
- פרומקין רון, קלינהוז שני (1997), שינויים בצמחיית נחל תנינים וביצת הכברה במאה ה-20, מתוך אקולוגיה וסביבה 4(חלק 2) : 65-72
- שמידע אבי, פולק גדי (2007) הספר האדום – צמחים בסכנת הכחדה בישראל. הוצ' רשות הטבע והגנים.
- רוזנברג בן (2009), תצפיות בהטלות צב רך בנחל תנינים וסביבתו. - מידע בע"פ.